

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletja 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan pravnih izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 24. grudna 1873.

List 52.

Kaj družnik molitne družbe naše ljube Gospé presrelega Serca prosi od svojih družbinih tovaršev o nočem letu.

Ljubi bratje! Moja prošnja je: molite, molite! Božje sercé našega ljubega Odrešenika je bilo nekda v prav veliki bitkosti; tedaj se je obrnil — tam na Oljski gôri — do svojih učencev s prošnjo in opominom: „Molite, da v skušnjavo ne pridete!“ Naša sv. Cerkev, menim, je zdaj ravno na Oljski gôri: izdajavci, briči in sodnji hlapci se ji bližajo od strani, jo vlovit, zvezat, celo zatret. Noč je nastala okrog njé, in med tem ko veliko, prav veliko njenih otrok spi, čujejo njeni sovražniki, ker njih ura, ura temé, je prišla. Tû, v tej uri stiske in bitkosti ona, naša mati, kliče nam, svojim otrokom: Otrôci molite, molite — da tudi vi v skušnjavo ne pridete! Nevarnost je velika!

O ljubi bratje, ako bi potrebe, stiske in nevarnosti, ktere našo sv. Cerkev obdajajo, prav prevdarili in pred oči si postavili, koliko in kako goreče bi vsi molili! Ako bi še le vedili, v kolikih nevarnostih se vse neumerljive, božjemu Sercu takó drage duše znajdejo, koliko več in koliko gorečnije bi molili! In ko bi še le vedili, koliko duš zmaguje satana, koliko duš se reši ravno ob uri naše molitve, ko ravno zanje molimo, in ktere bi bile zgubljene brez naše molitve, s kako sveto serčnostjo bi nas to navdajalo k ponovljevanju molitve.

Pa, ljubi bratje, moremo li, smemo li dvomiti nad sadom naše molitve, kateri se znajdemo v tej molitveni družbi? Njena zavétnica in kraljica je naša ljuba Gospa, ki vse premore nad Sercem svojiga božjega Sina, in zlasti, ako s takimi prošnjami pridemo, ktere zadevajo zmag. Cerkve in zveličanje duš, kakoršne so prirastle prav iz presvetih Serc Jezusa in Marije.

Za koga pa naj narbolj molimo sedanji čas? Menim, ljubi bratje, da za tiste, za ktere naša ljuba Gospa presv. Serca, naša ljubeznjiva zavétnica, narbolj želi, da bi se zanje molilo. Za koga pa ona narbolj želi, da molimo? Menim: za otroke in za grešnike. O kakó so ji otrôci pri serci, ti ljubčiki Serca njenega božjega Sina, te mlade cvetke svetosti, upanje svete Cerkve, upanje boljšega zaroda! O zanje želi ta naša ljuba Gospa, ktere materno serce je popolnoma zedinjeno s Sercem njenega božjega Sina, zanje, za otroke želi, da bi se prav veliko molilo.

O pomislite vender tisučere nevarnosti, katerim je naša mladina izpostavljena — nevarnosti za njeno vero, nevarnosti za njeno nedolžnost! Spominjajte se otrok za vero vnémarnih, brezvestnih roditeljev, njih število je veliko, prav veliko.

Spominjajte se otrok iz méšanih zakonov, zlasti v tistih krajih, v katerih v nikakoršne katoliške šole ne morejo hoditi, in njih število je veliko — otrok, katerih očetje so od katoliške vere odpadli, in ki v dnevih svoje nedolžnosti velikrat morajo biti za igro strastim svojih staršev, nesrečnih otrok, birmovanih od krivoverskega škofa. Spominjajte se ubogih ajdovskih otročičev, zapuščenih in zaverženih od svojih lastnih staršev, ki Boga ne poznajo. Spominjajte se otrok, kateri se v zapeljivi okoljini znajdejo v bližnji nevarnosti zgodaj že zgubiti lepoto svoje nedolžnosti. Oh otrôci so vredni in prav potrebni, da zanje posebno molite! O koliko pač je vredna nedolžna duša, ta sveti vertec Božji, ta mladostni tempelj sv. Duha! Kakó pa, ako je razdjan in pokončan, in so sledi satanove najti v njem, kako pusto, kako žalostno, kako prav objokovanja vredno je potem v takem sercu, ki je bilo poprej Bogu dopadljivo! Zatoraj, bratje, molite zanje veliko in priserčno!

In za grešnike! Oni so otrôci bolečin Jezusovih in Marijnih. Zavolj njih je bilo božje Serce prebodeno, zavolj njih je Marija postala žalostna Mati, in še vedno so grešniki otrôci njenega maternega serca, in po pravici jo Cerkev kliče „pribežališe grešnikov“. O kako priserčno ljubi Marija grešnike, kako priserčno in veliko moli za njih spreobrnjenje, koliko grešnikov za svoje rešenje zahvalo vé edino Gospé presv. Serca! O ljubi bratje! pridite, pomagajte ji moliti, pomagajte ji otévati grešnike; kako rada bo sprejela tako molitev!

Spominjajte se mnogih od Cerkve odpadlih, zgubljenih otrok, krivovercev in razkolnikov (ločenih ali odcépljenih starovercev), in pomagajte s tem prikrajšati čas njih žalostne ločitve. Spominjajte se naj terdovratniših, od Jezusovega Serca najbolj oddaljenih zbeganih grešnikov; spominjajte se v svojih molitvah tistih, ki so spreobrnjenju najbližji, in pomagajte prihitite uro usmiljenja; spominjajte se mnogih, kateri tiče v grešnih navadah in slabih priložnostih, da bi že raztergali terde vezi, ki jih v grehu deržé; spominjajte se tistih grešnikov v svoji okolici, morebiti v svoji hiši, in ne nehajte zanje moliti, dokler se ne spreobernejo; molite pa tudi za grešne, nepokorne, slabo izrejene, veliko skušane in z mnogimi nevarnostmi obdane otroke, da bi se jih v tej določivni dôbi njih življenja usmiliło Jezusovo božje Serce po priprošnji Gospé presv. Serca, ki je pribežališe grešnikov.

O ljubi bratje! molite, in pomagajte mi moliti, in potem bo tudi za vas molila naša ljuba Gospa presv. Serca. Naj se toraj veliko tisučkrat, naj se vsak dan proti nebu vzdiguje naš klic za pomoč:

„Naša ljuba Gospa presvetega Serca, prôsi za nas! prôsi za naše otroke! prôsi za uboge grešnike vse!“ („Monat-Rosen.“) P.

Obseg papeževe okrošnice 31. novembra 1873.

(Govoril M. Močnik v mesečnem shodu katoliško-politiškega društva 14. grudnia.)

1. Papež obžalujejo, da je toliko samostanov odpravljenih, toliko menihov in nun razgnanih: — Vseučilišče v Rimu odpravljeno, kjer so se duhovni tudi in drugih krajev podučevali. —

2. Laž je, ko so pravili, da je papež svoboden in da Cerkev ne bo škode terpela, ako Rim ne bo več papežev.

3. Posestev Rima je imela ta namen, papežev oblast kakor poglavarja sv. Cerkve odpraviti, in ko bi mogoče bilo Cerkev zatreti.

4. Ni pa njih glavni namen to pot govoriti zlasti o britkostih v Rimu in po vsem Laškem; peče jih še posebno to, kako škofe in duhovstvo po družih krajih terpinčijo.

5. Pritožujejo se zoper preganjanje na Švicarskem, kako hočejo dogme — verske resnice sami določevati — in škofu jemljejo postavno oblast.

a) Zastonj je bila tožba njih (papeževga) poročnika;

b) pritožbe škofov niso nič pomagale;

c) starim krivicam so pridevali še nove.

6. Pregarjan je bil v Genevi škof Hebronski Kaspar Mermilod, ondotni apostolski namestnik.

Podvergli so posvetnjaki škofovo oblast državni; duhovne hočejo postavljati, odstavljati in prestavljati, neduhovni naj bi nadzorovali bogočastje. Brez državnega privoljenja bi duhovni ne smeli opravljati cerkvenih služb, priseči bi mogli na njih postave, kar pa bi bilo toliko kakor odpad od prave Cerkve.

a) Neveljavne pa so te postave, ker svetni nimajo te oblasti;

b) ker je to naravnost zoper nauk katoliške Cerkve.

Papež zaveržejo te postave, izobčujejo tiste, ki opravljajo tako službo v imenu državinem, in opominjajo verne, da naj se varujejo takih duhovnov, kakor tolovajev.

To je žalostno!

Še bolj žalostno, kar se je zgodilo v 5 drugih krajih (kantonih) v škofiji Bazilejski, katera ima 7 kantonov. — Ko je škof Bazilejski govoril zoper te članke, da spodkopujejo škofovo veljavo in oblast, in podpirajo krivo vero, so ga izgnali iz škofove palače in odpravili v pregnanstvo. — Duhovnom so prepovedali občeovati s škofom, in kapitelnu v Bazileji so naročili novo volitev, kakor da bi bila škofija izpraznjena. — 69 župnikov so odstavili od službe, ker so rekli, da se bodo škofa držali.

Duhovni ne smejo pridigovati, poročevati in pokopavati.

Papež hvalijo Boga, da podpira verne v stanovitnosti, kakor je tudi nekdanj podpiral vernike; hvalijo tudi verno ljudstvo na Nemškem, katero posnema škofe v vernosti in stanovitnosti.

a) Na Pruskem hoče državna oblast določevati, kako naj se podučujejo in izrejajo nastopni duhovni;

b) tudi hoče duhovne prestavljati in odstavljati.

c) Duhovni bi smeli tam le to učiti, kar pripušča državna oblast!

Postavili so sodišče, pred katero imajo priti škofje in duhovni, kateri bi se ne ravnali po tih postavah.

Cerkev tedaj žaluje, oropana svojih pravic in sovražniku izročena, kateremu se ne more ubraniti.

Veraki mir je razdjan; katoličane dolže, da niso pokorni deželnim postavam, ki pa jim vest tega ne pripušča. — Ako jih grajamo zastran takih postav, grajati bi morali tudi Jezusa, aposteljne in marternike. — Ako je to resnično, bi tudi aposteljni keršanske vere ne bili smeli učiti zoper prepoved deželskih gospodov.

Vera pa uči in pamet priča, da je dvojna oblast na zemlji. — Pravice in dolžnosti, oboje pa so določene, „dajte Bogu, kar je Božjega, da potem daste cesarju, kar je cesarjevega.“ Vsak naj se boji oblasti, pa le zavoljo hudobnih del, a ne zavoljo pravičnih; — ako pa kdo terpi zavoljo tega, ker je kristjan, naj se tega ne sramuje, marveč naj hvali Boga zavoljo tega.

Sv. Oče omenijo z žalostjo pisma, katero jim je pisal nemški cesar.

Svarili so pred temi postavami, sedaj jih pa obdružujejo velikega izdajstva zoper človeško družbo, dasi-ravno so dostikrat pričali svojo vdanost in zvestobo do vlade. Vabijo, da bi škofe opominovali k pokorščini do sovražnih postav; to pa bi bilo ravno toliko, kakor da bi sami delali na to, da se razpodi in razkropi čeda Kristusova. Sv. Oče pa upajo, da bo cesar sam zaverigel te postave, ko jih bo dobro prevdaryl, in pravijo, da bi bili molčali o teh pismih, — kakor tudi o nekem drugem, katero so pisali cesarju, v zadevi katoličanov, ko bi cesarjevega pisma ne bil prinesel neki berlinski list.

Menihi in nune se iz dežele tirajo, očitne šole v poduk mladine v keršanski veri se odtegujejo cerkvenemu nadzorništvu, duhovne semenišča se razpušajo, oznanovanje besede Božje se zabranjuje, keršanska vera se v nekaterih krajih ne sme učiti v maternem jeziku, župniki, katere so škofje postavili, se odpravljajo z njih duhovnij, škofe rubijo in jim jemljejo njih prihodke, katoličanom nagajajo, kakor le morejo. Po tem ne moremo verjeti, da Cerkev ni preganjana.

Sv. Oče govoré potem od tako zvanih „starokatolikov“. Pravijo, da bi bila vsa ta stvar silo smešna, ko bi ne bilo toliko bogokletnih djani, toliko pohujšanja in tolike zgube za neumerjoče duše. —

Ker starokatoliki izročujejo občinam v oblast vladanje v cerkvi, zametujejo veljavno oblast papeža, škofov in duhovnov; zato hočejo novih škofov po podobi lažnjivega škofa Reinkensa, kateri je prišel kakor tat čez okno v Cerkev.

V naj bolj tehtnih besedah zametujejo in obsojajo to novo versko ločino, katera se je odločila od prave cerkve in si vendar prilastuje ime katoličanov.

In ti ljudje hočejo še svoje škofe imeti in so se obernili do janzenistov, katere so sami prej obsojevali.

Sv. Oče izobčujejo škofa Huberta Reinkensa, vse tiste, kateri so ga volili, kateri se tega vdeležujejo, ga podpirajo, izločijo ga iz katoliške Cerkve in ga prištevajo med tiste, pred katerih občevanjem svari apostelj svoje verne.

Sv. Oče se potem obračajo v Ameriko, in obžalujejo, da so tudi tam vlade, katere se vedejo kakor da bi pravo cerkev zatajile. — Od tega hočejo drugičkrat govoriti.

Vse te preganjanja pa sv. Oče pripisujejo skrivnim društvom, prostomavtarjem, kateri so prišli po deželah do vlade, sedaj pa vso moč v to obračajo, da spodkopujejo podlage keršanstva, da Cerkev kujejo v verige, in si sploh prizadevajo, da bi jo potrebili z obličja zemlje.

Potem spominjajo škofe, da naj si prizadevajo na vso moč, ter odkrivajo potuhnjenost in hudobijo teh društev.

Odkrivajte zmote ali laž tistih, pravijo, kateri terdijo, da ima to društvo le dobrodne namene.

Sklicujejo se sv. Oče tudi na postave (konstitucije) svojih sprednikov v zadevah tih skrivnih družb.

K sklepu opominjajo škofe k serčnoosti, k stanoovitosti v tem stoletju, ko je toliko prilike za terpljenje, pa tudi toliko prilike za zasluženje. Budijo k zaupanju v Božjo milost. „Nebo in zemlja bo prešla; moje besede pa ne bodo prešle.“ „Ti si Peter; in na to skalo bom postavil svojo Cerkev in peklenke vrata je ne bodo premagale.“

Ako ne verjameš besedam, verjemi djanju; — koliko preganjanja, — koliko ostrih mečev, — koliko sovražnikov! Kje so? Kje je pa Cerkev. — Jasnejše se sveti, kakor solnce. Kristjanje niso bili premagani, dokler jih je bilo malo; kako bodo sedaj, ko je njih poln celi svet? —

Prosimo Boga, da se vihar kmalo uleže, in da jezo Božjo utolažimo. —

Poslednjič podelé vsem svoj blagoslov! —

Izobčenje cerkveno (excommunicatio).

Brezvérci se nad maloktero rečjo tako grozé, kakor nad cerkvenim izobčenjem. Vsi divji in do besnosti togotni so, kadar jim to pred oči ali v usta pride. Vredno je, da se pojasni, kaj je izobčenje.

Beseda izobčenje je izpeljana iz predloga „iz“ in iz glagola „občiti“; izobčiti je toraj to, kar „iz občine ločiti.“ Ako kdo v kako posvetno družbo pristopi, pa se noče po njenih pravilih ravhati, ga iz družbe izločijo, „izobči o“. To se zgodi dostikrat. Res ni lepo, če ga iz tovaršije, iz družbe izločijo; toda tega ni kriva družba, ampak izločenec sam.

Tako je tudi v sv. Cerkvi izobčenje; nevredni, uporni, hudo nepokorni udje se iz nje izobčijo. Cerkevno izobčenje je dvojno, veliko izobčenje in malo izobčenje.

Veliko izobčenje (excommunicatio major) je popolno ločenje iz cerkvene občine in ima te-le nasledke:

1) Izobčenec zgubi občestvo molitve v Cerkvi; to je, ne samo da ne sme biti pri skupni molitvi, temuč zlasti da splošne očitne cerkvene molitve, ki se opravlja za vse vernike, on ni deležen, ker je iz verske družbe izločen. S tem zgubi velik zaklad; vidi se ta zaklad se vé, le z očmi sv. vere, ali v teku zgodovine se je po modrostni naredbi Božji večkrat očitno občutil.

Akoravno pa izobčenec ni več deležen očitnih in splošnih cerkvenih molitev, to vendar nobenega katoliškega kristjana ne zadržuje zanj moliti, da naj bi ga Bog razsvetlil in k poboljšanju in kesanju pripeljal; ravno tako to tudi izobčenca samega ne odvrača od molitve, zakaj iz molitve prihaja poboljšanje pri človeku, izobčenje ima pa ravno namen kaznovanega poboljšati.

2) Izobčenec zgubi dalje pravico vdeleževati se Božje službe katoliške Cerkve, ki je ena naj večih občinskih cerkvenih dobrót. Toraj tak očitni izobčenec zlasti ne more pričujoč biti pri sv. maši, in ne sme se v njegovi pričujočnosti maševati.

Drugač je pa s pridigo, pri kateri izobčenec sme biti, in sicer zato, da bi ga moč Božje besede pretresla, da bi se spreobrnul in poboljšal, in bi tako izobčenje doseglo namen.

3) Izobčenec je izločen od vsih cerkvenih sakramentov, dokler se ne spreoberne in ne poboljša; še le potem zamore prejeti sakrament sv. pokore, kateri mu odpre zaperte vrata v cerkveno svetišče, kakor judom in nejevernikom sv. kerst. Ravno tako kakor od sa. za-

kramentov je izobčen tudi od rabe vsih blagoslovil in posvečevanj ter od duhovnega sadu tistih svetih opravil katoliške Cerkve, ktere, akoravno niso sakramenti, imajo vendar namen vrednemu od Boga milosti zadobivati.

4) Vse to tega zgubi izobčenec, kateri v izobčenju nespokorno umerje, tudi pravico cerkvenega spreveda in pokopa. Tukaj se namreč Cerkev derži naravnega in pravičnega vodila. Kdor v življenju ni hotel nikakor moč biti, tega tudi po smerti ne morem in ne smem sa svojega spoznati, mu tedaj cerkvenega pokopa ne dopustiti.

Smé se kaznovati z izobčenjem le za velike zadolženja po poprejšnem opominovanju. Papež ima to pravico za vesoljni svet, škofje v svojih škofijah.

Malo izobčenje (excommunicatio minor) je v tem, da v to cerkveno kazen djani ne smé prejeti nobenega sakramenta. Se vé, da to izobčenje terpi samo tako dolgo, dokler se zmoteni ne poboljša in spovedniku ne spové pregreška, zavoljo kterega je bil kaznovan s malim izobčenjem; ko se je to zgodilo in ga mašnik odveže izobčenja, sme zopet prejemati vse sakramente.

V nekterih primerljajih se zapade v izobčenje samo po sebi, kakor je zadolženje storjeno; v drugih, kadar ga viši za izobčenega naznani.

Cerkveno izobčenje je naj véci kazen, ki jo Cerkev more komu odločiti, ker ga kot popolnoma nevrednega uda iz svoje družbe loči, in kateri ji je po Kristu-sovi besedi „kot nevernik in očitni grešnik“, in mu kot terdovratnemu zaničevavcu te milosti za tako dolgo odtegne, dokler skesan in ponižen zopet ne prosi zanje. Iz tega je tudi očitno, da Cerkev dela le kot dobra mati, ki otroke strahuje, da jih poboljša.

Pruski jozefinizem.

Sliši se, kako Bizmark zmiraj bolj sili v cerkve in zakristije, na Avstrijskem proti liberalizem z novimi cerkvenimi, to je, proticerkvenimi postavami. Ravno jozefinske nekdanje postave pa naj bolj pojasnujejo, kakošna zmešnjava je, ako se posvetne oblasti v cerkvene reči mešajo, ako ministri hočejo biti papeži, deželni poglavarji škofje in okrajni sodniki pa fajmoštri, in k temu vsemu, če ni še zadosti, si pa tudi šolski učitelji prilastujejo kaplanstvo.

Baltimorska „Volksztg.“ pravi: Kar je Cerkev zadelo na Nemškem in jo še zadeva, je žalostna podoba tega, kar se je takrat proti Cerkvi nameravalo ter se lahko misli, da sedanje nemško mavtarstvo je zvesta podoba tistih časov. Pri nas je zraven nemškutarjev posebno „Narodova“ svojat katoliški Cerkvi sovražljiva. Kjer koli dobí ta list priliko, mahne po Cerkvi in katol. duhovstvu, luterane pa preslavlja. V šte. 291 nekdanje odpadnike hvali kakor „vtemeljitelje novoslovenskega slovstva“, češ, da jim je bilo res za slovstvo, ko so slovensino le pačili zaradi luteranstva, da bi ga zatrosili med naš narod. Sliši se, da „narodovci“ so ponujali tudi ljubljanskim bukvarjem neko zapeljivo slovensko knjižuro, ktera naj bi naš narod pačila in zapeljevala. Zdaj tedaj veste, s kom imate opraviti! Kdo je neki poslal te „nove aposteljne“ na Kranjsko? Ali ni še dosti zmešnjave med ubogim ljudstvom?! Ko je ljudstvo polno časnih težav, mu ti črni vranovi še po smerti miru, ter zveličanja ne privošijo!

Poglejmo pa, kakošne zmešnjave je delal „jozefinizem.“

Že Marija Terezija je bila v Cerkvi nekoliko predrugačila, od papeža se pa ne za stopinjo ni premaknila. Pri Jožefu II, ki je med radostjo liberalcev prišel

na prestol, se je vedilo da bo gotovo dalje segal, kakor njegova mati. Precej pri nastopu novega vladarja so prihajale na svitlo obilne knjižure, ki so katoliško Cerkev na vse načine gerdile in na to merile, da se mora delati zoper njo in njene zveste služabnike. Jožef II je hotel svojo prenapredbo izvršiti brez Rima in je namerjal tudi škofe od Rima ločiti. Nar pred je ukazal, da se papeževe povelja in pisma (bule in breve) ne smejo razglašati brez vladnega dovoljenja. Celo zakladi milosti, kakor iz Rima podeljeni odpustki, so se smeli le z vladnim dovoljenjem vernim nakloniti. Za zakonsko polajšanje se je smelo še le potem prositi pri škofih, ko je cesar to dovolil. Takrat so bile celo prišle na svitlo bukve, v katerih se je cesarju tudi prilastovala pravica koga za svetnika razglasiti. Potem je bila prepovedana samostanom vsaka zveza z zunanjimi višimi, kar se tiče pravil in tudi kar zadeva oblast čez premoženje. Le v mislih je bila še dovoljena zveza med njimi, smeli so še med seboj moliti eden za drugega. Pobožne družbe, bratovšine so bile na enkrat zaterte in njih premoženje je teklo v tako imenovani „verski zaklad“. Zlasti od pobožnosti k presv. Jezusovemu Sercu se je cesarju pripovedovalo, da je državi nevarna, in marsikter duhoven, ki jo je opravljal, je bil kaznovan za stó goldinarjev. Tudi 40urna molitev in procesije so bile prepovedane. Procesije so bile razgane in kateri so glasno molili, v železje djani.

Do dlake vse — celo v žagradu je hotel cesar po svoji volji vrediti; zato ga je tudi imenoval pruski kralj svojega „brata zakristana“. Duhovnijske podelitve so se spravile v področje vladnih ukazov in so imele cesarjevo ime na čelu.

Ko se je bila začela živinska kuga, se je razpošiljala duhovnom brošura, iz ktere naj bi jemali tvarino za podučne cerkvene govore za ljudstvo; tudi je bilo duhovnom naloženo delati posebne „kušnje pred učeniki začetnih šol“. Prepovedano je bilo svetnike praznovati, Marijne pesmi peti, in dve maši v eni cerkvi ob enem brati. Zapovedano je bilo, da se morajo besede o značajnem ustavljanji Gregorija VII proti Henrik IV v brevirju s papirjem zalepiti; kdor ni poslušal, je moral plačati 50 gld. kazni v ubožni zaklad.

Nadaljni ukaz Jožefa II, vsled kterega naj bi se bili merliči zašivali v platno in v grobu z apnom posipali, je zbudil povsod naj veči nezadovoljnost, in po nekterih krajih celo punt, tako da ga je mogla vlada zopet preklicati. Med tem ko so katoliško Cerkev na vso moč zatirali, so protestantom ali v vsem na roko. Kjer koli je bilo le pešico protestantov, so jim koj oskerbeli tempelj in pastorja. Milovanja vredno je, da so bili takrat marsikteri škofje, ki so te vredbe zelo s svojo veljavo podpirali, ko je bilo treba potegniti se za cerkvene pravice. Veliko jih je bilo pa Bogu in Cerkvi zvestih, zlasti kardinali in nadškofje. Zavoljo serčnosti so bili pa tudi derzovito krivičeni in obrekovani. Njih serčnost in neustrašenost so imenovali človeško zanikanost. Gospodovalna stranka je zapovedovala Cerkvi vdanim višim pastirjem, in je trjela od njih, da naj se svoji službi in časti odpovedo, ako jih vést teži. Ostajali so pa v svojih nevarnih službah. Pervostoljnik ogerski jo bil zgubil premoženje; nadškof Melinski (Meheln) je bil v takih stiskah, da je bil poslednjič mogel bežati. Tako se je gospodarilo takrat v Avstriji, dandanes je nova Nemčija prevzela dedino. Da pa bismarkovstvo ne bo rodilo blagra in sreče za Nemčijo, to je veliko več kot gotovo. Najberže lisičji sovražniki nalaš tirajo vlade v verske zmešnjave, da bi zraven tega ložej tudi prestole prevernili. Zato je vsak patrijot dolžan svariti pred takimi početji.

Preganjanje sv. Cerkve, ne le da ljudi pogubljuje, kateri se dajo zapeljati, ono tudi še nobeni državi ni prineslo sreče.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

† Iz Notranjskega. (Iz njih sadú jih boste spoznali.) Konec.*) — Navada je pri nas, da zdravnik kot merliški ogleda čas pokopa s smertnim listom naznani, kterega cerkovnik g. dekanu prinese; toda tû pri dr. S. bilo je, kakor vse drugo, tako tudi to izredno, drugač. — Njegovim bližnjim liberalnim brateem — posebno iz „verein-a“ — se je namreč dozdevalo, saj tudi drugač ni bilo mogoče, da bo g. dekan cerkveni pokop odrekel; toraj, če bi se to zgoditi utegnilo, da bi potem še o pravem času v višjih krajih pomoči iskati zamogli, kmalo po smerti pošljejo pisarja umerlega odvetnika v farovž pozvedit, oziroma prosit cerkvenega pokopa; ali g. dekan poslancu odnika, in ko ta prosi, naj dekan stori to vsaj zarad ljudstva, mu ta odgovori, da ob enem tudi zarad ljudstva tega privoliti ne more. Pisar tedaj odide. —

Po popoldanski Božji službi okoli 1/4 pride v farovž vže zbor šesterih oseb, ktere so se same poslale in v tem pomenu morejo se tudi deputacija zvati; bili so: 1 sodnijski kancelist, 3 nižji davkarski vradniki — vsi z vradnijskimi kapicami — 1 tergovec in 1 pék. Ta liberalni zbor je pa tudi še druge tri nič hudega misleče terške posestnike sabo posuil, da bi bil zbor le bolj močan in bi se potem po Tagblattu kričati moglo o grozoviti nejevolji teržanov (oder was?).

Razun zadnjih treh so se drugi vedli prav po liberalno osorno. Kdor jih je vidil, moral si je misliti, da se ima kje kaka vradna eksekucija zveršiti. Dali so poklicati g. dekana celo iz spovednice, kjer je bil, kajti adventni čas je in 7. grudna bil je ob enem tudi predpraznični dan čistega spočetja Marje D.; ali to (spoved) imenoval je vodja zbranih neumnost, kajti šesterim ni nič mar za spoved, ne za post i. t. d., kakor tudi temu nič mar ni bilo, za kterega so se tolikanj poganjali.

G. dekan pride domú, pelje zbrane v svojo stanico, ter jih vpraša po njih zahtevanju. Vodja naznani, da želi dr. Spazzapanu cerkvenega pokopa; ali dekan odgovori, da tega ne more privoliti. Dobro misleči kar besede ne spregovoré, drugi pa začno pritiskati na vso moč, kakor so se bili vže prej naučilili; eden pravi, da so zvonovi srenjski, toraj se smé in mora zvoniti; ni pa préd pomislil, da šte si politična in župnij-ka srenja različni, od une predstojnik je župan, od te župnik; — drugi govori o poštenosti dr. Spazzapanovi; — tretji pripoveduje, da je Sp. v zadnjem trenutku g. kaplanu roko dajal v znamenje cerkvene sprave, kar pa nič res ni; Sp. je namreč, preden je dušo izdihnil, metal svoji roki sem ter tje, in to so hoteli porabiti v znamenje portertega, skesanega serca; zato jim pa ni bilo mar, da bi bili vsaj zvečer prej po duhovnika poslali, ko so vendar prav dobro vedili, kakor mi drugi teržani, da ni rešitve več; konečno se oglasi še kancelist, ter začne celó sv. pismo citirati i. t. d.

G. dekan ostane pri svojem prvem izreku, ne dá nobenih posebnih odgovorov, ker ni imel tudi dolžnosti se opravičevati, in ker pritiskanja, sosebnost od strašni vradnikov, ni bilo konca ne kraja, pravi na zadoje: po-

*) Opomnjeno bodi č. čitateljem, da smo še le zdaj dobili konec dopisa; ni bilo toraj moč celega dati, dokler ga ni bilo.

sujte me s kamenjem, a jaz tega ne storim, ker ne smom po cerkveni postavi.

Ko nič ne dosežejo, odidejo; ali kaj se zgodi? Štirje gredó v zvonik — pa saj bi bil eden zadosti — med temi je bil tudi davkarski vradnik (kontrolor), ter začnejo z mertvaškim zvončikom „zadnjo uro“ ob petih popoldne (!) zvoniti, in to so bili tisti „purgarji“, ki so po (telegramu v „N. fr. Presse“) zvonili, ne pa pri pogrebu.*) Potem pa se je začel po tergu hrup delati. Napovedovalo in strašilo se je vže zvečer, da se bo sila delala med pogrebom pri cerkvi in po pogrebu v farovžu. Nekdo se je neki celó izustil, da bo g. dekan ustretil. —

Vprašamo zdaj, kdo se je tu pregrešil zoper § 300 kazenske postave, kdo je ljudi motil in mir kalil? Odgovor je prav lahek. Ti šesteri in še mala pešica drugih svobodnjakov so tedaj tista cela „Vipavska dolina“, cela „Kranjska dežela“ kakor so telegrafično svetu se tako nesramno lagali. G. dekan, zvedivši marsikaj, kar se je v tergu počenjalo, moral je zjutraj po pridigi ljudi podučiti in ljudstvu je bilo popolnoma prav. In saj je Sp. dobro poznalo; njih veliko ga je že tako imelo za drugoverca in nekteri so še vprašali, kako da ga puste še na „žegen“ pokopati. Ljudje so dobro vedeli, da je bil Sp. brezveren človek, ker je sprejemal tudi tako pravde, kjer je dobro vedil, da nič dosegel ne bo; napeljeval je ljudi celo k rekurzom i. t. d. (Dokazov imamo v rokah).

Po zjutranji božji službi jelo se je popraševati, kdaj da bode pokop. Mislilo se je sploh, da 9. grudna zjutraj, kajti postavno odločene ure so se še le tisti čas iztekle; ali pri dr. Sp. mora biti tudi v ti zadevi kaj izrednega. Liberalci sklenejo pokop 8. grudna ob 4 popoldan; tedaj zopet gerda laž „tagblattovska“, da je bil Sp. pokopan 9. grudna ob 4 popoldan. Kaj čudna je pač liberalsko spoštovanje! „den weit und breit beliebten allgemein geachteten Advokaten“ niso marali 48 ur v hiši imeti, marveč so ga 11 ur pred časom pokopali — vprašamo, zakaj? Pri ti priliki prijazno opomnimo tiste, ki imajo v tem določno besedo, naj čujejo nad tem, da se mertvi pokopujejo o postavnem času. Liberalcem bilo je le na tem, da so ga na praznik in ob času pokopali, ko je šlo verno ljudstvo iz cerkve, ktero je rado vedno gledalo, kakošen bo „brezvérske pokop“, da bodo potem po „Tagblattu“ i. t. d. zopet kričati in lagati mogli: Die entseelte Hülle war unter grossem Zudrange der Bevölkerung (o ostudna laž!) in vollen Ehren zum Friedhofe geleitet und dan beerdigt.

Ob štirih popoldan tedaj zbirajo se ljudje radovedno ob hišnih voglih

Najpred gresta dva žendarmi s puškama k cerkvi, da stajo varovala pred napovedano silo, drugi poklicani od drugod, v kasarni ostanejo, ko bi jih morebiti bilo treba potem pri kakem naskoku liberalcev na farovžu. Potem pa se začne prevod. Pred trugo gre znani pék, ki je nadomestoval duhovnika iz humanitete, prav kakor je bil umerlega, berž ko ne tudi iz humanitete, trešal v kerami ob tla, ker ga je imenoval „Pfaffenknecht“; za trago pa so šli nekteri povabljeni iz okolice in tudi nekaj radovednega ljudstva. Zvonjenja ni bilo. Ravno tako nobenega govora na grobu; le neki J. Furlani je molil 3 „oče-naše“.

To je tedaj vse in iz tega se lahko razvidijo „Tagblattove“ laži.

*) Čudno je, ko naši novopečeni liberalci ravno „mežnarje“ in pridigarje tako studijo: se zdaj silijo pa liberalni kancelisti in kontrolorji za „pridigarje“ in „mežnarje“. — Drago nam je slišati, da višji gg. vradniki se niso zamrežili v tako neprijetnosti. Vred.

Sv. Štefan.

Sveti Štefan, sprejmi d'nes
Prošnje ljudstva vernoga,
Ktero kliče do nebés
Iz ponižnega serca.

Si razlagal resnico
Branil pred neverniki:
Svete vere lučico
Daj nam serčno var'vati.

Vse terpljenje sladko ti
Bilo je za Jezusa:
Daj, da nam bi križi vsi
Bli dišeča rožica.

Jezus je odperl nebo,
Tvojo dušo je sprejel:
Prosi tudi prav lepo,
Da še nas bi k sebi vzel.

Iz Štajerskega.

S. Gabera.

Kuba in njeno vojaštvo.

Ker so zadrege med Španijo, Ameriko in Kubo, bi utegnili mično biti naznanilo o tem otoku, o njegovi legi, velikosti, o njenih podnebnih in drugih razmerah.

Kuba je naj večí ameríkansko-indiškíh otokov in se steza 130 angl. milj proti jugu od Floride in 100 milj od Jamajke. Vse obrežje je 1600 milj dolgo in površina meri 47.000 štirj. milj. Na dolgost sega po otoku pogorje, ki je od vzhoda proti zahodu vedno niže. Na vzhodu je pogorje skoro tako široko kakor otok in se vzdiguje 8000 čevljev visoko. Na obéh stranéh kubanskíh gorá se razprostirajo kaj rodovitne ravnine.

Kuba se deli v vzhodnji in zahodnji del. Naj večé mesto na zahodnji strani je Havana s 125.000 prebivavci. Naj večé mesto na vzhodnji Kubi je Puerto Principe z 31.000 prebivavci; za tem mestom je na vzhodnji Kubi naj večé Santjago de Kuba, ki ima 25.000 ljudi.

Severna Kuba je domovina upora, ki terpi že pet lét. Zdaj pa zdaj gospodarí čez okraje Las Cinco Villas, Camaguly in Oriente. Ti okraji imajo 562.528 prebivavcev, blizo dveh petin vsega otoka. Pa le večí del ravne dežele je v rokah tim rovarjem, Španjci pa imajo tudi tam mésta v oblasti. Prebivalstvo španjskíh mést na vzhodnji Kubi znaša 323.000. To število je tedaj odšteto od števila 562.528.

Poglavitna vera je rimsko-katoliška, pod nadškofom v Santjagu de Kuba in škofom v Havani. Duhovstva je veliko in se močno spoštuje; samostanov je bilo popred 19. od l. 1842 jih je samo 8.

Število rovarjev se ceni na 12.000—13.000. Njih viši poveljnik je Kalist Garcia, in ob enem imajo uporniki civilno vlado, ktere načelnik je Karlos M. Cespedes. Le en del puntarjev je oborožen, med temi imajo tudi nekteri puške. Topov imajo le malo. Tri, se vé, da zelo nepopolne tovarne imajo za smodnik, krogle in torpede (pomorske razdjavne mašine). Ravno tako so uporniki tudi en del svojih sužnjih pridružili rovarski vojni, ki so pa le s kosami, sulicami in enakim orožjem okovljeni.

Redna vojna španjska na Kubi se šteje na 70.000 vojakov. Prebivajo po mestih, zavarovanih šotoriših, in pogosto tudi na obrežji; samo v Havani jih je 20.000.

Poleg tega so na španjski strani tako imenovani prostovoljci. To so španjski prebivalci na otoku nasproti belim domačinom in španjska vlada jim skerbi za opravo in orožje. Šteje se jih naj manj 70.000. Vojaki niso to za kaj prida; so le vbrani strahovi, kervoloki za mesta, strahujejo celo vlado samo in jo silijo, da grozovitno jemlje ljudem življenje, in počenjajo z lastnimi rokami grozovitnosti, kjer se jim ni nič bati, zoper upornike jim ne diši se bojevati. Tako piše „Wahrheitsfreund“ v Cincinnati 26. nov. —

Razgled po svetu.

V Monakovem na Parskem, kakor tožijo, se konservativno katoliški poslanci prav piškavo obnašajo. Zgubili so večino in so v enakem številu z liberali, ker jih je nekaj k nasprotnikom pobegnilo, in zdaj „lutzovci“ tako gospodarijo, kakor da bi bili oni sami v zboru. Piškavost katoličanov je tudi v Avstriji kriva, da se katoličanom tako godi. Naj bi volili povsod odločne katoličane v zборе, pa bi bilo vse drugač.

V Monakovem hudo gospoduje kolera, zato je Jude strah preletel in peté odrašajo. Bog tepe vlado zaradi nemarnosti pri „altkatoličanskem“ počenjanju. V kaznovalnici „Laufen“ pa je jela razsajati tako gerda bolezen, da posvetne strežnice nočejo več streči in vlada je bila prisiljena uzmiljene sestre poklicati. V sili so pa dobri redovi, kaj ne? —

Badensko. Pri namestitvinih volitvah v deželni zbor so med drugimi izvoljeni ti-le liberalci: državni minister Jolly v Heidelbergu, Intlekofer (vodja badenskih starokatoliških krivovercev), Bluntschli v Billingen u. Imed katoliške ljudske stranke so voljeni: Hug, župnik Hennig, Reichert, in dvorni svetovalec Buss. Izmed demokratov je bil voljen professor Krebs v Mannheim-u. — O tej volitvi pravi „Frank. Ztg.“: „Znamenito je, da zopet stopi med svet dvorni svetovalec Buss, ultramontanski borivec iz časa Pavlove cerkve, badenskega cerkvenega prepira in velikonemške reformske družbe, kateri se je bil po imenitni spremeni l. 1866 popolnoma odtegnil z očitnega življenja. Nikjer ga niso bili postavili kandidata. Še le na dan volitve se je precej prikazal. Buss in Bluntschli to bodo mične obravnave!“

Amerikansko. Na reki st „Lorenzo“ med Montreal-om in Toronto m se je undan vnel parnik „Bavaria“ mornarji so se rešili, poveljnik in 14 popotnikov pa je v valovih konec storilo. — V novem Yorku je počil kotel pri neki dvigavni stroji in v trenutku je bilo 7 ljudi mrtvih. „Volkszeitung“ toži o tej priliki amerikansko nemarnost, rekoč: „Lahkomisljenost in brezvestnost se nahaja povsod po tej polovici zemlje.“ Tega je tudi drugod dosti, posebno pa v duhovnem barkolomstvu.

Pitiburška škofija se je v god čistega Spočetja darovalo najsv. Jezusovemu Sercu, in ob enem se vdeležila odpustka, ki so ga sv. Oče razpisali 23. jul. 1873 „za sedanje potrebe.“

V Skranton-u so imeli oo. jezuitje misijon, pri katerem je bilo 10.000 ljudi pri Božji mizi; 500 odrašenih je pervikrat k sv. Obhajilu pristopilo, in 40 protestantov je bilo sprejetih v katoliško Cerkev. — Tako djanje je sovražnikom sv. Cerkve v želodec, zato čertijo jezuite. Iz nekkih priprostitih ust v Jeruzalemu so pa pred malo dnem izrečene o jezuitih besede, ki imajo več modrosti v sebi, kakor marmorkateri ministri, državniki in preganjavci jezuitov, namreč:

„Očetje jezuiti so najbolj popolnoma red na zemlji, ki se ga ljudje in hudobni duhovi nar bolj bojé in ga

nar bolj preganjajo. Oni so v službi svojega naj višega Gospoda in Sodnika... Ko zemlja ne bo imela več prostora zanje, jim ga bojo nebesa preskerbele.“

Pri Salt-Lake-Citi, glavnem mestu krivovercev „mormonov“, stopa ondodna reka od leta do leta višej in je sedaj že 20 čevljev višej kotl je bila pred kaj leti. To mesto pa je v neki ponikvi ali kotlu, od koder vode ne morejo odtekati; tako bo ta „nova Sodom“ imela kratek in nagel pogin, pravi „Wahrheitsfreund“. Mormoni so nekaki turčini z mnogoženstvom.

V novem Jorku v cerkvi sv. Pavla je vsih Svetnikov dan v katoliško Cerkev sprejet g. Jan. Fr. Murphy poprej pridigar krivovercev „baptistov.“

V Čikagi so oo. benediktini kupili lep kos zemlje, in v sredi tega prostora bojo zidali novo cerkev, 200 čevljev dolgo in 66 čev. široko. Tudi o družih novih cerkvah v Ameriki govori „Wahrheitsfreund“.

V Freeport-u, Ill., so oo. jezuiti od 16.—24. imeli sv. misijon, k kateremu so kmetje prihajali po 20—30 amerik. milj deleč kljubu mrazu in snegu, posebno mladina; pritiskali so zlasti tudi protestanti. Dolge leta zanemarjani možaki so pristopali k mizi Božji; 5 protestantov je sprejetih v katoliško Cerkev in upati je, da jih še dosti nasleduje. Imeli so tudi slovesno opravilo za preganjane brate na Nemškem.

V Munkatu, Min., je škof št. pavelski Grace posvetil novo 68 čevljev široko, 127 č. dolgo cerkev, ki ima 1800 sedežev in stane 10,000 dolarjev. Izročena bo jezuitovskemu redu.

Apostoljska vikarija Kansas je bila v god neomadežanega spočetja Jezusovemu presv. Sercu posvečena. O taki priliki imajo slovesno pontifikalno mašo, pridigo, procesijo s sv. R. Tele-om, posvečevalno molitev.

V Kleveland-u, O., je bila 23. nov. blagoslovljena velikanska katoliška šola, ki je lepota mesta, čast vse srenje.

V Amherst-u, O., je srenja v 3 letih dozidala zalo cerkev; pa pastirja še nima; zato tudi šole ne.

V Detroit-u je škof Borges v gošposkem oddelku mesta kupil od protestantov tako imenovano „vestminstersko cerkev“, jo je obnovil in blagoslovil za katoliško cerkev sv. Alojzija.

V Williamsburgu v Ameriki je obhajal o. Veninger sv. misijon. V tem kraju je 25. jul. 1848 pervikrat pridigal še v stari mali cerkvi. Zdaj imajo veliko novo in še 4 druge nove cerkve za Nemce. Pri Božji mizi so bili ljudje, ki že 20, 30 lét niso bili pri spovedi; 16 oseb iz raznih protestantskih sekt je bilo sprejetih v sv. Cerkev, in ena judinja keršena. Med drugimi je pri misijonu postala katoličanka toletna deklica, ktere mati je imela čez 53 lét. Ta mati ni le hčeri nič branila se pokatoličiti, temuč je še rekla, da naj priserčen še želí, naj hči katoliško Obhajilo prejme, ker je bil njen oče katoličan in mu je na smerini po-telji obljubila, da bo hčer po katoliško odredila, kar pa, žalibog, se dozda le ni zgodilo. Sama pa, je rekla, noče nič slišati o kakem prestupu k katoliški veri, češ, da je za to že prestara.

Misijonar jo opomni, da ravno to, ker je že stara in ji večnost pritiska, je treba brez odloga z vso resnoto skrbeti za zveličanje duše, da bi ne bilo prepozno. Nato pravi: Sadaj ne — vender kdo vé, kaj se zgodi, samo da bo že enkrat moja hči sveto Obhajilo prejela, kar se je imelo drugi dan zgoditi.

Tedaj je misijonar hčer opominjal, naj si pri sv. Obhajilu od Jezusa sprosi milost, da se njena mati spreobrne.

S slzami oblita to obljubi deklica; odhaja pa se neutegoma oberne in reče misijonarju z veselim za-

upanjem: „O moja mati bodo gotovo katoliški; sprosila jim bom to milost.“ — In tako je bilo res. — Prišla je tisti dan, ko je bila hči pri sv. Obhajilu in je prosila, naj jo sprejmejo v katol. Cerkev.

Ko je bila potem sama opravila sv. Obhajilo, je rekla hčeri: „Otrok! dani mi je tako, kakor bi bila že v nebesih.“ — Koliko t lažilo za to deklico, ki si je za darilo sv. Obhajila izprosila spreobrnjenje svoje postarne matere!

Listek za raznotero robo in blago.

Smert kralja Baldasarja.

(Poleg talijanskega složil Bogdan Ternovec.)

Mogočna roka, ki v modrosti vlada
Prihodnost, spisala ko Baldasarju
Med zlato je posodo v zlem viharju:
„Vže jutri vmerješ!“ — na zidove grada,

In komaj tam ko vstal je iznenada
Bogá strahotni sléd v prečudnem čarju:
Trakovje zlato groznemu vladarju
Na čelu zgine, v tla se zgréza, pada. —

Vsa v hipu lica so mu obledela,
Preplašeno sercé v trepetu sluti
Strašansko uro božjega poklica.

Kot njega božja roka je zadela,
Tak čaka vedno vas, vladarji ljuti,
Pravična večnega Bogá desnica.

Iz Rima piše naš rojak Br. Francišk Cirar 20. grudna: „V Vatikanu so sv. Oče popolnoma zdravi in terdni.“

V Ljubljani v Virantovovi hiši je 19. grudna za mervoudom nanagloma umerl g. Matija Koren, posestnik itd. v Planini, deželni poslanec, poštenjak vse skozi in neprecenljivo blag mož. Prepeljali so ga domu v Planino, kjer je bil v nedeljo pokopan. — Bog mu daj večni mir, pa tudi Notranjcem dobre misli, da zopet pošljejo t čega poštenega moža, katoličana in domoljuba v deželni zbor!

— Deželni zbor je odložen do 3. pros. 1874.

— Šmarnice. V zalogi gosp. H. Ničmana se natiskujejo šmarnice z imenom: Mati dobrega sveta. Sostavil po Keršbaumerju in po družih dobrih virih Ant. Žgur, duh. ljublj. škotije.

— Ranjcega Greg. Riharja dobro fšharmoniko, ki jo je imel nekaj časa, potem pa je do g. Deva nazaj prišla, ki je pa tudi lansko leto umerl, — to muzično orodje in spomin po r. Riharji je zdaj pri Devovi vdovi gospej Tereziji (zraven cerkve sv. Petra v Židanovi hiši št. 23) in d bi se po spodobni ceni za kako cerkev, kapelo itd. Nova je veljala 500 gl., zdaj pa bo veliko ceneja in ob enem dobrotu za gospo vdovo, ako jo kdo kupi.

Za Zali log. izpraznjeni, ni nihče prosil. Zato želi bolčni gosp. A. Pintar še do sv. Jurija ostati, ako bo le toliko zdrav, da more še opravljati.

Goriško. Iz poročila deželnega zbora se povzame, da nove šolske postave niso prav za prav nikomur všeč in da večina občin želi, naj bi se prenaredile tako, da vsaka občina skerbi za svojega učitelja.

— G. Drag. Perinello je bil 15. t. m. vmesten za goriškega župana.

— G. Ant. Furlani, bogoslovec 2. leta, preblag mladeneč, je umerl na svojem domu v Ronkih.

Novo-laški blagri. Zopet so 18. t. m. v Rimu na cesti našli omedlelo Asunto Pratesi, ker že čez 24 ur ni nič užila. — Godé se tudi mnogi poboji in vradniške nezvestobe. Kaj bi ne, ker brezverstvo je le samo svoj bog!

Nemško. Bizmark doma katoliško duhovstvo góli in žuli, zunaj pa državam denar moško posojuje. Nadškof Ledohovski in škof Förster imata že po 11,000 tojarjev globe, ali pa po debele 4 léta ječe naložene.

Španjsko ima bojda 10,000 dobro izurjenih mornarskih vojakov, s častniki iz plemstva. Velika Britanija jih ima 14,000; zvezne države le 3000. Razun tega ima Španjsko dvakrat toliko vojnih bark, kakor zvezne države. Vojne na s ihem imajo zvezne države sedanji čas 15,000 vojakov. Tako je poročal v Ameriki mornarski častnik, ki je bil v ta namen poslan v Evropo.

Iz Madrida poročajo, da 15 tisuč republikanov in enako število karlistov je zbranih blizu Toloze, ki se namerjajo udariti. — Ladijo „Virginus“ so Kubani 16. t. m. izročili Amerikancem.

Iz kraja Alassio iz Albanije ima častnik „Torre di Pisa“ lep zgled Turkov, ki utegne marsiktere katoličana osramotiti. Ni davno, ko je turško vojaško kardelo z vozovi po nesreči zadelo v neki križ ob poti in se je poderl. Poveljnik je bil zarad tega primérleja močno užaljen, nevtégoma odpravi nektere može k škofu, proseč za zamero, in ob enem pošlje po njih znesek denara za popravo križa. —

Angleško. (Spreobrnjenje.) Knezoja Marija Karolina, soproga Jeronima Bonaparta, je sprejeta v katoliško Cerkev v New-Portu na Angleškem.

Denarna cena. Ces. cekini so po 5 gl. 40 kr.; napoleoni po 9 gl. 11 kr.; srebra za 100 gl. veljá 109 v papirji. —

Nekaj naukov za življenje.

1. Nekoristna je vsaka reč, ki nič ne koristi na večnost.

2. Navezanost na domače opravila duši ne škoduje, ako je tako zmérna, da vender čas najdeš za molitev, branje, zbranost duha.

3. Iši biti domá ljubeznjiv, kakor s sorodovinci, tako z drugimi domačini; zakaj zgodi se včas, da tisti ki so zunaj angelci, so domá hudóbe.

4. Kalvarija je gora ljubijočih duš; ljubezen, ki ne izvira iz terpljenja Kristusovega, je minljiva in nevarna ljubezen.

5. Marsiktere duše imajo toliko samolastno všečnost nad tem, kar delajo, da pri tem počenjajo nekako malikovanje; naredijo si ravno toliko malikov, kolikor opravil opravijo.

6. Prizadevaj si, da bode tvoja pobožnost zmiraj ljubeznjivši, da se vsakteremu prikupi in bode k posnemanju poživljen.

7. Že to samo je veliko hudo, ako nič dobrega ne storimo. (Iz pisem sv. Franciška Salez.)

Duhorske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Č. g. Ignacij Jerin, tajmoster v pokoju, je umerl pri Beli cerkvi 13. dec. 1873. R. I. P.

Darovi prihodnjic.

Pogovori z gg. d. pisovalci.

G. M. T-c: Prav zadovoljni in hvaležni; prosimo, nadaljevajte.

Vabilo

k naročevanju na tednik:

„ZGODNJA DANICA“

za leto 1874.

Prizadevali si bomo **Danico** tako koristno, času in narodu primérno vravnavati, da bo **vsak** primoran jo brati, ko bi je tudi ne hotel.

To leto bode *Danica* na prvi strani imela v vsakem listu **koledar svetnikov in svetnic** za celi teden od naslednje nedelje do nedelje naprej. Pa ne bodo samo suhe imena, temuč nekoliko posnetka iz življenja s primernim naukom. Ker pa na vsak dan zadene veliko godov, zato bode pridjano še nekoliko več imén na vsak dan. To branje bo prav prijetno in koristno, vmérjeno zlasti za poduk in povedrenje o večerih in nedeljah. Eden prečast. korarjev že delajo to lepo berilo.

K temu najberže prinese vsak list nekoliko prelepih pregovorov in naukov iz klasiškega dela nekdanjih ljubljanskih redovnikov. To bodo iz latinskega poslovenjali naši marljivi gg. bogoslovci.

Danica bode vestno branila katoliško reč zoper sovražnike in preganjavce resnice na vse strani.

Odperta je *Danica* za vsaktere nauke, politiske in drugotne razprave, novosti, pesmi itd. Ob koncu lista se bode zlasti skerbelo za mnogoterost rabnih novic, mičnih in koristnih rečí za vse ljudi. (Za ta predalček prosimo prijatle, naj nam blagovolijo pošiljati kratkih dogodkov, novic itd., če tudi le kake 3—8 verstic, kar se lahko zgodi brez truda z „Listnicami“, pa ima vender dostikrat veliko v sebi.)

Ker bode *Danica* posebno vravnavana za naš narod, zato prosimo vse gospode in prijatle, naj se blagovolijo potruditi, da se *Danica* prav posebno razširi med ljudstvo. Pri spraševanjih je naj lepši prilika ljudém to dopovedati in vravnavati, da po raznih vaséh, krajih in soseskah imajo n. pr. fantje svoj list, dekleta svojega, boljši liše, gostilnice itd. svojega. Pri vsakem spraševanskem oddelku se kteremu bolj umnih fantov itd. dá napis in naročí, kako naj reč v roko vzame, kako listi naj potlej gredó iz roke v roko. Ko jih ima več skupaj svoj list, pride čisto malo na vsacega plačati. Po taki poti se bode dobro seme sejalo, resnica in čednost razširjala, zmota odvracevala in zatirala.

Vsak naj se zanese, da *Danica* mu bode za dušni prid lepega sadú na leto obrodila, še več kakor vinograd, njiva ali travnik za časne potrebe.

Bog plačaj in plačuj neprenehoma dobrim prijatlom našega lista njih ljubezen in gorečnost, njih delo in njih stroške. So stari prijatli, ki so delali že za XXVI letnikov; so mlajši, ki so pristopili pozneje. Vse te in družih novih prikladno vabimo tudi v nograd *sedem in dvajsetega letnika 1874*. Skerbimo in delajmo za prelubo *katoliško domovino*, da ostane *katoliška*; zakaj: *volkovi* vanjo silijo; neko satansko želo jih žene Kristusovo setev in žétev spodkopavati v naši deželi. Ne dajmo, ne dopustimo tega! Nas sedanje rojake zadene odgovornost, ako se bode ljulika zatrosila med pšenico in se zatare setev Gospodova.

„Zgodnja Danica“ velja:

po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr.,
 „ „ „ pol leta 2 „ 40 „
 „ „ „ četert leta 1 „ 30 „

V tiskarnici sprejemana na leto 4 gld.,
 „ „ „ za pol leta 2 „
 „ „ „ za četert leta 1 „

Za spremembo ađrese med letom se plača 15 kr.

Naj ložej in naj ceneje se naročnina pošilja po poštних odkaznicah z napisom: *Naj prejme sl. založništvo „Zgodnje Danice“ v Ljubljani.*

Vredništvo in založništvo.

